

بسم الله الرحمن الرحيم

حقیقت گناه

نویسندگان:

خانم صدیقه نلوئی

دکتر محمد اقصی

عضو هیئت علمی گروه معارف
دانشگاه علوم پزشکی سمنان

انتشارات آیت اشراق

سرشناسه: افتخار، مهدی - نکوئی، صدیقه
عنوان و نام پدیدآور: حقیقت گناه / مهدی افتخار
مشخصات نشر: قم: آیت اشراق، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۳۸۴ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۰۴-۱۸-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیا.
یادداشت: کتابنامه: همچنین به صورت زیر نویس.
موضوع: گناه (اسلام)
موضوع: گناه (اسلام) - جنبه های قرآنی
موضوع: گناه (اسلام) - احادیث
موضوع: اخلاق اسلامی
رده بندی کنگره: BP ۲۲۵/۶ ح ۷ ۱۳۹۴
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۶۴
شماره کتابشناسی: ۳۷۸۵۲۴۷

انتشارات آیت اشراق

حقیقت گناه

■ دکتر مهدی افتخار/ صدیقه نکوئی ■ ناشر: آیت اشراق ■ نوبت چاپ: اول، ۹۴
■ تیراژ: ۱۵۰۰ ■ چاپ: گل وردی ■ صحافی: جوانان
■ قیمت: ۲۵۰۰۰ ریال ■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۰۴-۱۸-۸

قم، خیابان ارم، پاساژ قدس، پلاک ۸۶
تلفن: ۰۲۵ ۳۷۷۴۴۶۵۰ / نمابر: ۰۲۵ ۳۷۷۴۹۶۲۸
پیام کوتاه: ۰۹۳۷۳۹۷۱۹۵۴

www.eshraqco.com

E-mail: info@eshraqco.com

ayat.eshraq@gmail.com

تمامی حقوق آثار انتشارات آیت اشراق برای ناشر محفوظ بوده،
و کپی از آنها به هر شکلی (دیجیتالی، صوتی، تلخیص و ...) ممنوعیت قانونی و شرعی دارد.

فهرست

۳	فهرست
۷	پیشگفتار
۱۱	فصل اول، گناه چیست
۱۱	۱-۱) تعریف گناه
۱۲	۲-۱) واژگان قرآنی گناه
۱۲	۳-۱) حقیقت باطنی گناه
۳۳	۴-۱) عالم مثال و تمثل جایگاه تحقق باطن گناه
۳۷	۵-۱) تجسم اعمال
۴۴	۶-۱) حقیقت بهشت و دوزخ
۵۳	فصل دوم، اقسام گناه
۵۳	۱-۲) کبیره و صغیره
۶۵	۲-۲) ظاهری و باطنی
۶۷	۳-۲) جوارحی و جوانحی
۷۵	۴-۲) فقهی، اخلاقی و عرفانی
۹۸	۵-۲) اقسام گناهان بر اساس نسبت آنها با صفات انسان
۱۰۱	۶-۲) تقسیم گناهان بر اساس نتایج مشترک
۱۱۲	۷-۲) تقسیم انواع گناه با توجه به مراحل تقوا
۱۱۳	معنای تقوا
۱۱۵	اقسام تقوا
۱۲۱	مراحل تقوا
۱۲۶	نتیجه
۱۲۹	فصل سوم، زمینه های ایجاد کننده گناه
۱۳۰	۳-۱ و ۲) حب دنیا و هوای نفس
۱۳۴	چیستی حیات دنیا

- ۱۵۰ ۳-۳) جهل
- ۱۵۴ ۴-۳) تحقیر و سرکوب شخصیت حقیقی انسان
- ۱۵۵ ۵-۳) محیط فاسد و جو مسموم
- ۱۶۰ ۶-۳) هم نشین نااهل و دوستان نامناسب
- ۱۶۱ ۷-۳) شیطان و اغوايات او
- ۱۷۳ ۸-۳) سرمایه و ثروت
- ۱۹۸ ۹-۳) فقر و تهیدستی
- ۲۱۰ ۱۰-۳) الگوی فردی غیر صالح
- ۲۱۳ ۱۱-۳) الگوی اجتماعی ناصالح و غیر اخلاقی
- ۲۱۶ ۱۲-۳) انحراف خواص و عدم اطاعت حاکمان جامعه از اوامر خدا
- ۲۲۱ ۱۳-۳) گناه زمینه گناهان دیگر
- ۲۳۷ فصل چهارم) پیامدهای گناهان
- ۲۴۰ ۱-۴) آثار ظاهری
- ۲۴۰ ۲-۴) آثار باطنی
- ۲۵۳ ۳-۴) آثار تکوینی
- ۲۵۴ ۴-۴) آثار تشریعی
- ۲۵۵ ۵-۴) آثار فردی
- ۲۵۸ ۶-۴) آثار اجتماعی
- ۲۶۲ ۷-۴) مجازات یا مکافات دنیوی
- ۲۶۵ ۸-۴) مجازات های اخروی
- ۲۷۰ ۹-۴) سنت های الهی در مورد گناه کاران
- ۲۸۷ فصل پنجم: راه های جلوگیری از گناه
- ۲۸۷ ۱-۵) یاد آوری عهد الهی
- ۲۹۰ ۲-۵) یاد خداوند
- ۲۹۶ ۳-۵) بصیرت، استعاذه به خداوند و توکل بر او در مقابل شیطان

۲۹۸	۴-۵) توجه به قدس عالم و محبت خداوند
۳۰۴	۵-۵) خدا را مالک و مولای خود دیدن
۳۰۷	۶-۵) حذف شک و تردیدها
۳۱۰	۷-۵) تفکر و دقت در تاریخ گذشتگان و آثار گناهان
۳۱۱	۸-۵) اصلاح جو حاکم بر جامعه
۳۱۴	۹-۵) حذف الگوهای غیر دینی و ایجاد الگوهای مورد نظر دین
۳۱۶	۱۰-۵) حذف مشکل حاکمان نا صالح
۳۱۹	۱۱-۵) پناه بردن به خداوند، استغفار و توبه و عدم اصرار بر گناه
۳۲۲	۱۲-۵) انجام اعمال صالح
۳۲۵	۱۳-۵) ایجاد و تقویت تقوی در زندگی دنیا
۳۲۷	شاخصه های فکری / قلبی تقوا
۳۳۳	شاخصه های عملی تقوا
۳۳۹	۱۴-۵) امر به معروف و نهی از منکر
۳۴۱	نتایج
۳۴۷	نمایه ها
۳۷۲	منابع

پیشگفتار

انسان و خصوصاً انسان معاصر دانسته یا ندانسته از آثار ظاهری و باطنی گناه در رنج و عذاب است. چه بسا در دنیای مدرن، گناه در میان انسان‌ها نهادینه شده و فسق و فجور نشانه تمدن و آزاد اندیشی است. بی‌بندوباری اخلاقی، استفاده از مواد مخدر، رفتار اقتصادی نابجا مانند ربا و قمار عدم حرمت به انسانها، ظلم و بی‌عدالتی، قتل و فرهنگ برهنگی! از شایعترین این گناهان در جهان کنونی است.

بسیاری از مردم به این موضوع با حساسیت ویژه‌ای نمی‌نگرند و از آثاری که گناه بر جان و تن آدمی در دنیا و آخرت می‌گذارد ناآگاهند. مکاتب نو و عرفان‌های نوظهور مدت‌هاست با اندیشه‌های منحرف به خیال خود قصد رساندن انسان به کمال نهائی خویش را دارند. اما نه تنها به هدایت انسان کمکی نکرده‌اند بلکه با تشویق فرهنگ اباحی‌گری یا اشاعه معنویت حد اقلی یا معنویت سکولار و اخلاق سودجویانه که اصل آن خودخواهی است هزاران تن را به نابودی کشانده‌اند و عملاً راهی برای فاصله گرفتن از مذاهب آسمانی گردیده‌اند. از آنجا که کار حکیمانه در این زمینه مقتضی شناخت آسیب‌ها و موانع کسب کمال و رسیدن به جایگاه الهی انسان است، لذا ضرورت انجام چنین تحقیقی در نشان دادن عوامل رنج و عذاب انسان‌ها در دنیا و آخرت و راه درست سعادت انسانی و صراط مستقیم هدایت، کاملاً آشکار خواهد بود.

گناه در ادیان آسمانی به معنای عصیان و نافرمانی از خواسته های خداوند توسط بندگان است، که به صورت طبیعی پی آمدهایی در دنیا و آخرت به دنبال دارد. به این پیامد ها از آن لحاظ که در مقابل و به میزان خطا قرار دارد مجازات گفته میشود. گناهان با توجه به انواعشان همه در یک جهت مشترکند و آن این که همه مفسده ای در نهان دارند. خداوند برای آنکه بندگان از این مفسد به دور بمانند آنها را از انجام اعمالی نهی کرده و ارتکاب آنها را گناه شمرده است. این مفسد تحت عنوان آثار ظاهری و باطنی گناه قابل بررسی است.

گناهان تأثیراتی را در روح و روان و نیز جسم و رفتار آدمی از خود به جای می گذارد؛ همچنان که برخی از این رفتارها می تواند انحطاط را برای آن جامعه در پی داشته باشد.

از عمده ترین عواملی که ارتکاب به گناه را برای افراد آسان می کند، عدم معرفت و شناخت نسبت به حقیقت گناه و آثار آن است. متون دینی ما در راستای شناساندن گناه و آثار آن مطالب فراوانی را تبیین کرده است. در لسان قرآن، پیامبر و امامان (علیهم السلام) با واژه های مختلف از گناه یاد شده که هر کدام گوئی از بخشی از شومی عصیان پروردگار پرده برمی دارد. این واژه ها همچنین بیانگر گوناگون بودن گناه از جهات مختلف است. قرآن کریم از گناه با واژه هایی نظیر ذنب، معصیت، اثم، سیئه، جرم، خطیئه، فسق، فساد، ... تعبیر فرموده است. این واژه ها گرچه در یک معنای کلی که همان مخالفت با دستورات خداست مشترک اند اما هر یک به بعدی از ابعاد گناه و نافرمانی اشاره می کنند.

بازشناسی مفسد مترتب بر گناه در موارد بسیاری از طریق واکاوی و تحقیق در متون مقدس دینی امکان پذیر است. طبعاً منابع اصلی در شناخت گناه و حقیقت و آثار آن آیات قرآن و تفاسیر موجود و روایات باب اثم و گناه خواهد بود. البته در جهت

تحلیل مطالب از رهاورد دانشمندان، حکیمان و عارفان مسلمان بهره خواهیم جست. این تحقیق دارای دو دسته نتایج است:

الف) نتایج نظری:

- ۱- تغییر شناخت نسبت به حقیقت گناه.
- ۲- آگاهی یافتن از زمینه ها و نتایج گناه.
- ۳- یافتن راه های برون رفت آگاهانه و عاقلانه از ورطه گناه و آثار سوء آن.

ب) نتایج عملی:

- ۱- رسیدن فرد به کمال در قالب سلامت جسم و روح.
- ۲- رسیدن انسان به آسایش و سعادت در دنیا و آخرت در سایه تعالیم دینی.
- ۳- سالم سازی جامعه جهت رشد و رسیدن به اهداف متعالی الهی با رهنمودهای قرآنی و روایی.